

Kulttuurikasvatussuunnitelma

*"Kulttuuripolun voi löytää, sitä voi seurata;
Se kasvaa kun sitä kuljetaan;
Ei ole polkua ilman kulkijaa;
Jos polkua ei käytetä, se kasvaa umpeen."
(kulttuurikaakko.fi)*

Kulttuurikasvatussuunnitelma on usein kunnallisen opetussuunnitelman liite tai muuten koulu-kohtaista opetusta ohjaava suunnitelma siitä, miten kulttuuri-, taide- ja kulttuuriperintökasvatusta toteutetaan kunnassa tai alueella osana opetusta ja varhaiskasvatusta. Yhteinen, vuosiluokalta toiselle etenevä suunnitelma takaa kaikille kunnan tai alueen lapsille ja nuorille tasavertaisen mahdollisuuden tutustua monipuolisesti paikalliseen kulttuuriin. Se helpottaa myös kulttuuritoimijoita oman toimintansa koordinoimisessa.

Kulttuurikasvatussuunnitelmia on noin 70:ssä Suomen kunnassa. Suunnitelmien nimeämiselle ei ole valtakunnallista linjausta. Kouvolassa perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelmaa kutsutaan **Lennokiksi** ja muissa KOPPA-alueen kunnissa (Loviisa, Pyhtää, Kotka, Hamina, Virolahti ja Miehikkälä) siitä käytetään nimeä **Kulttuuripolku**. Kouvolassa toteutetaan myös varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatussuunnitelmaa, *Pikku-Lennokkia*. Virolahti-Miehikkälän kulttuurikasvatussuunnitelmaa toteutetaan niin ikään varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa sekä lisäksi lukiossa.

Suomalaiset kulttuurikasvatussuunnitelmat ja *Kulttuurivoltti*-hanke (jossa tähdättiin suunnitelmien määrän lisäämiseen) palkittiin vuoden 2018 yhdistetyllä Euroopan unionin kulttuuriperintö- ja Europa Nostra -palkinnolla. Palkintoehdokkaita arvioinut tuomaristo katsoi kulttuurikasvatussuunnitelman ansioksi sen yhdenvertaisen saavuttavuuden sekä alueellisen kulttuurikasvatussyhteistyön ja monimuotoisen kulttuuriperinnön edistämisen.

Kulttuuripolulla tarkoitetaan koulujen tai päiväkotien ja kulttuuritoimijoiden välistä yhteistyötä. Se on opetuksen ja kasvatuksen eri asteille räätälöity **konkreuttinen suunnitelma, miten** eri vaiheessa perusopetusta tai varhaiskasvatusta esimerkiksi tehdään vierailuja kulttuurilaitoksiin tai osallistutaan taidekasvatustyöpajoihin joko koulussa tai taidelaitoksissa. Kulttuuripolun avulla opetusta on helppo aikatauluttaa ja opettaja voi suunnitella, miten taidetoiminta sisällytetään opetukseen ja lukuvuoden tapahtumiin.

Myös *Kulttuurikalentereita* tehdään kulttuuritoimijoiden parissa ympäri Suomen. Niissä on valikoitua tietoa alueen lastenkulttuuripalveluista opetuksen suunnittelun tueksi, ja ne tukevat kulttuurikasvatussuunnitelmien käytännön toteuttamista.

Taidetestaajat-hanke — *kasiluokkalaiset taidekriitikoina*

Kolmivuotinen Taidetestaajat-hanke tarjoaa kaikille Suomen kahdeksaluokkalaisille lukuvuosittain kaksi elämyksellistä taidevierailua. Toinen vierailu suuntautuu oman maakunnan taidelaitokseen ja toinen pääkaupunkiseudulle kansalliseen kohteeseen. Kymenlaakson vierailukohteina lukuvuonna 2018-19 ovat Kouvolan Teatteri ja Kotkan Kaupunginteatteri. Hanke valmistelee ja maksaa osallistujien matkat ja pääsyliput. Koulut järjestävät ainoastaan taidevierailupäivien ruokailut ja mahdolliset koulukuljetukset.

Taidetestaamisen ideaan kuuluu olennaisena osana taidekokemuksen syventäminen; nuoret johdellaan taiteen äärelle *etkojen* ja *jatkojen* avulla. Taidelaitokset tuottavat oppilaille valmiit materiaalit ja tehtävät, joihin tutustutaan ennen vierailua. Vierailuihin liittyvät etkot ja jatkot voidaan toteuttaa myös taidelaitoksella sisältyen vierailuun. Varsinainen taidetestausta eli nuoren oman mielipiteen ilmaiseminen tapahtuu älylaitteilla toimivan arviointisovelluksen kautta heti vierailun jälkeen. Arvioinnit tulevat esille julkisesti (luokakohtaisesti) Taidetestaajien nettisivuille: www.taidetestaajat.fi

Elämys ja kokemus, jotka taiteesta syntyvät, eivät aina ole iloisia tai myönteisiä. Kokemus voi olla myös surullinen, esitys tai taideteos voi olla ärsyttävä tai se voi tuntua vastenmieliseltä. Taiteen tehtävänä ei ole vain viihdyttää. Osa Taidetestaajien teoksista on haastavia niin nuorille kuin mukana oleville aikuisillekin. Opettajalla on merkittävä rooli tämän kokemuksen mahdollistajana ja kanssapohtijana. Taidetestaajissa pyritään tuottamaan taiteen ja kulttuuriin kriittistä lukutaitoa, joka tukee nuoren persoonallisten tulkintojen tekemistä ja asioiden oivaltamista. Teosta ei pidä ottaa annettuna. Tavoitteena ei ole vain lisätä taiteen ymmärrystä, vaan myös yleisemmin kriittistä ymmärrystä sekä rohkaista nuoria kysymään ja pohtimaan. *Kenen näkökulma esitetään? Mikä on esitystavan tarkoitus? Kuka saa sanoa?* Näihin pohdintoihin Taidetestaajissa pyritään antaman valmiuksia ja työkaluja.

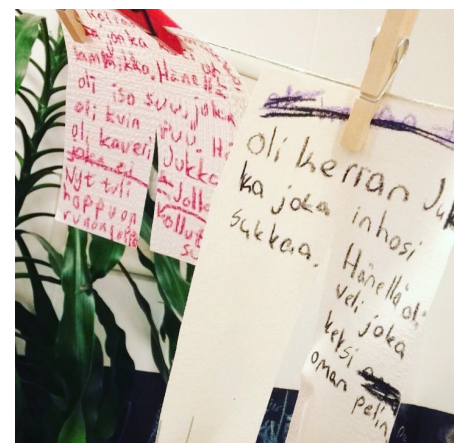
Hankkeen järjestämiin vierailumatkoihin osallistuvat kaikki Suomen kaksitoista opettajineen, eli lukuvuoden aikana tehdään 125 000 vierailua. Taidetestaajat-hankkeen rahoittavat Suomen Kulttuurirahasto ja Svenska kulturfonden. Toimittajana toimii Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto ja toimintaa koordinoidaan lastenkulttuurikeskusten toimesta.

Lisätietoja: Jaana Kemppainen
Kymenlaakson aluekoordinaattori
p. 040 1977 975
kymenlaakso@taidetestaajat.fi

Uteliäs luokka -hanke — *Koppakaupalla kulttuuria koulussa 2018-19*

Uteliäs luokka -hanke on valtakunnallinen, Opetus ja kulttuuriministeriön rahoittama kärkihankeohjelma, jonka tavoitteena on taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden parantaminen lapsille ja nuorille sekä taidekentän ja kouluopetuksen yhteistyön syventäminen. *Uteliäs luokka* -kokeilu liittyy OECD:n luovan ja kriittisen ajattelun tutkimushankkeeseen. Lasten ja nuorten luovan ajattelun vahvistaminen sekä koulutuksen ja kulttuurin tiiviimpi yhteistyö kuuluvat Euroopan komission vuonna 2018 julkistamiin uusiin koulutusta, kulttuuria ja nuorisolaatua koskeviin linjauksiin ja tavoitteisiin.

Koppakaupalla kulttuuria koulussa -niminen pilotti toteutetaan *Uteliäs luokka* -kärkihankerahoituksella lukuvuonna 2018-19 Kouvossa, Loviisassa, Pyhtäällä ja Kotkassa kulttuuri- ja taidekasvatuksen ja kouluopetuksen yhteistoiminnan kehittämishankkeena. (jatkuu...)

(...jatkuu: Utelias luokka)

Hankkeessa syntyy koulujen opetukseen sekä kerhotoimintoihin sisällytettyä, taidemenetelmin toteutettua toimintaa; eri oppiaineiden sisältöjä käsitellään oppitunneilla eri taidelajien keinoin, myös monitaiteisesti. Toimintaa suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä koulujen opettajat ja taidekasvattajat työpareina, oppilaita kuunnellen.

Hankkeen tavoitteena on:

- tukea taiteen ja kulttuurin tasa-arvoista saavutettavuutta ja harrastusmahdollisuuksia lapsia ja nuoria kuulevalla ja osallistavalla tavalla, lujittaa oppilaiden osallisuutta kulttuuriin ja yhteisöön
- juurruttaa koulujen arkeen ja opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen taiteen ja taidekasvatuksen menetelmiä ja yhteistyöverkostoja
- synnyttää lapsilähtöisiä, luovia ja innovatiivisia, yhteistoiminnallisia toimintamalleja sovellettaviksi erilaisiin kouluihin, erilaisille oppilasryhmille (OPS: n mukainen opetus, monialaiset oppimiskokonaisuudet, erilaiset oppijat, joustavan koulupäivän konsepti)
- tehdä koulujen osaaminen ja toimintakulttuuri sekä alueilla oleva taiteellinen ja taidepedagoginen osaaminen näkyväksi ja tutuksi
- tukea (kielen) oppimista, integraatiota/inklusiota, dialogisuutta ja yhteistoimintaa monikulttuurisessa toimintaympäristössä
- vahvistaa taidekasvattajien ja opettajien osaamista, keskinäistä vuorovaikutusta ja yhteistoimintavalmiuksia
- edistää monitaiteisuutta ja monitaiteista ajattelua
- kehittää koulua luovana oppimisympäristönä ja tehdä tilaa luovalle ja kriittiselle ajattelulle
- edistää taidekentän työllisyyttä
- tukea oppivan yhteisön toimintaa ja luovuutta ja oppilaiden rohkeutta käyttää luovuuttaan kaikilla elämän osa-alueilla

Lukuvuoden 2018-19 aikana kaikkiaan 14 :ssä pilottikoulussa tehtävissä projekteissa tutkitaan kokemuksellisesti yhteistoiminnan mahdollisuuksia sekä kehityskohtia. Mukana on sekä ala- että yläkoulujen oppilasryhmiä. Projekteja toteutetaan kerhomuotoisesti sekä kouluopetukseen integroiden, myös luokkatasot ylittävinä, koko koulu yhteisön mukaan valjastavina taideprojekteina.

Lisätietoja: Liina Ergma
Utelias luokka -hankekoordinaattori
p. 040 868 1906
liina.ergma@kotka.fi

Erilaisissa piloteissa on olennaista tunnistaa jo olemassa olevaa osaamista, kokemusta sekä yhteistoiminnallisuutta tukevia tekijöitä. Opetukseen sisältyvän (ei sen ”päälle liima-
tun”) toiminnan on tarkoitus tukea kouluja oppivina ja luovina yhteisöinä.